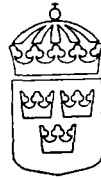

Regeringens proposition

1990/91:30

om vissa befogenheter för ett nytt statligt
förvaltningsbolag

Prop.
1990/91:30

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 4 oktober 1990.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Rune Molin

Propositionens huvudsakliga innehåll

Riksdagen beslutade i maj 1990 att ett statligt förvaltningsbolag skall bildas, till vilket statens aktieinnehav i vissa bolag skall överföras. Riksdagen ansåg att vissa preciseringar behövde göras av regeringen i fråga om riksdagens fortsatta inflytande på vissa beslut om förändringar i förvaltningsbolagets aktieinnehav.

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner ändring av gällande riktlinjer för i vilka fall det nybildade statliga förvaltningsbolaget utan att riksdagen hörs kan minska sin ägarandel i hel- eller delägda bolag. Förslaget innebär att riksdagen skall höras om förvaltningsbolaget skall frånhända sig röstmajoriteten i bolag som nu är helägda. För de delägda bolagen sätts gränsen vid en tredjedel av rösterna.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 oktober 1990

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Engström, Hjelm-Wallén, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Johansson, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Freivalds, Wallström, Löow, Persson, Molin, Sahlin, Larsson, Åsbrink

Föredragande: statsrådet Molin

Proposition om vissa befogenheter för ett nytt statligt förvaltningsbolag

1 Inledning

År 1983 lade riksdagen fast nytt mål för den statliga konkurrensutsatta företagsamheten (prop. 1982/83:68, NU 25, rskr. 105). Målet skulle nu vara att under krav på lönsamhet öka företagets effektivitet och konkurrenskraft och därmed deras expansionsförmåga. Åtgärder som inte var förenliga med rent företagsekonomiska intressen skulle regleras genom särskilda avtal. Detta innebar att de statliga företagens villkor jämfördes med dem som gäller för resten av det svenska näringslivet.

I prop. 1989/90:88 om vissa näringspolitiska frågor föreslog regeringen att ett nytt statligt förvaltningsbolag skall bildas och att statens aktieinnehav i tio konkurrensutsatta företag skulle överföras till bolaget.

Avsikten med bolaget är bl. a. att aktivera det statliga ägandet så att staten som ägare kan agera på ett effektivt sätt. I detta sammanhang pekades också på att staten som industriägare bör kunna spela en väsentlig roll i nödvändiga strukturella förändringar i enskilda branscher.

Under överskådlig tid kommer tyngdpunkten i förvaltningsbolagets aktieportfölj att representeras av de idag kapitalmässigt dominerande innehaven. På medellång sikt bör strävan vara att uppnå en mer avvägd riskprofil. I vissa fall kan ändringar i innehavet av aktier i de aktuella företagen vara nödvändiga. Regeringen föreslog att regeringen skulle höra riksdagen innan beslut fattas i bolaget om att det inte längre skall inneha röstmajoriteten i något av de nu helägda bolagen. För de marknadsnoterade bolagen föreslog regeringen att den skulle höra riksdagen om förvaltningsbolaget inte längre kommer att ha ett avgörande inflytande i något av bolagen.

Näringsutskottet tillstyrkte att ett nytt förvaltningsbolag bildades. Där emot ansåg utskottet att det erfordrades klarare riktlinjer för i vilka fall förvaltningsbolaget utan riksdagens hörande kan förändra sitt aktieinnehav. Näringsutskottet ansåg att regeringen borde återkomma till riksdagen med en precisering av de riktlinjer som regeringen anser bör gälla för

förvaltningsbolaget i fråga om dess möjligheter att avyttra aktier utan beslut av riksdagen. Riksdagen beslutade i enlighet med näringsutskottets förslag (NU 1989/90:35, rskr. 249).

Jag vill nu ta upp frågan om sådana mer preciserade riktlinjer.

2 Överväganden

Förvaltningsbolagets uppgift är att aktivera ägarfunktionen och utveckla den statsägda delen av svensk industri. Det är en uppgift som kräver ekonomiska satsningar och som vid behov bör kunna ske i samverkan med andra företag. Om förvaltningsbolaget skall kunna utföra sin uppgift på ett effektivt sätt måste bolaget i rimlig omfattning kunna disponera sina resurser genom egna beslut. Skulle detta inte bli fallet kommer den statliga företagsgruppen att få en betydande nackdel gentemot sina privata konkurrenter. Detta kan innebära att bolagen får sämre utvecklingsmöjligheter. Riksdagen måste dock som den yttersta representanten för ägaren staten ha möjlighet till inflytande i vissa avgörande frågor. Givetvis skall riksdagen fortlöpande informeras av regeringen om förändringar i förvaltningsbolagets aktieinnehav. Även i övrigt skall riksdagen på samma sätt som nu ha insyn i de aktuella företagen och i enlighet med nuvarande system kunna diskutera frågor i anslutning till detta.

Vad gäller riktlinjer för riksdagens medverkan till beslut om minskad röstandel för förvaltningsbolaget i de berörda bolagen förordar jag följande.

Regeringen skall inhämta riksdagens ställningstagande innan beslut fattas som innebär att förvaltningsbolaget frånhänder sig röstmajoriteten i något av de nu helägda bolagen.

Regeringen skall inhämta riksdagens ställningstagande innan beslut fattas som innebär att förvaltningsbolagets andel av rösterna i något av de nu delägda bolagen minskar så att den inte längre överstiger en tredjedel. Aktiebolagslagen har ett betydande minoritetsskydd vid denna nivå. Bl. a. kan bolagsordningen t. ex. vad gäller bolagets verksamhetsinriktning, aktiekapitalets storlek, antalet styrelseledamöter m. m. inte ändras utan att ett beslut härom biträds av minoritetsägaren.

Om riksdagen godkänner de av mig förordade riktlinjerna ankommer det på regeringen att, såsom företrädare för staten som ägare, se till att riktlinjerna följs.

3 Hemställen

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att godkänna de riktlinjer för riksdagens medverkan vid beslut om minskningar i det nybildade statliga förvaltningsbolagets aktieinnehav i hel- och delägda bolag, som jag har förordat.

4 Beslut

Prop. 1990/91:30

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.